

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Melakhim]

[Sefer Melakhim]

Shelomoh ben Yitshak

5565 [1804/1805]

א

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9667)

חג בחדש השמיני בחדש
 עשר יום לחדש פחג אשר
 ביהודה ויעל על המזבח בן
 עשה בבית אל לזבח לעגלים
 אשר עשה והעמיד בבית אל
 את כהני הבמות אשר עשה :
 (לג) ויעל על המזבח אשר
 עשה בבית אל בחדש עשר
 יום בחדש השמיני בחדש
 אשר בדרא מלבד ויעש חג
 לבני ישראל ויעל על המזבח
 להקטיר :

יג (א) והנה איש אלהים בא
 מיהודה בדבר יהוה אל
 בית אירבעם עמד על המזבח
 ראשי

חדש החסוף וכו' לחוי החג להיות :
 (לג) בדה מלכו לשון כזב קונטרס יר
 בלעז Cantrouver (בל"ח ערדיכטין ,
 וערדענקן , וכן נחמו"ו ח') :
 יג (א) וסנה איש האלהים .

יג (א) איש האלהים , ארז"ל שהוא עידו הכניא , ואמת הוא כי בימי ירבעם נבא ,
 ועליו נבא כמו שכתוב בדברי הימים [ב' כ"ט] ונחזות עידו החזה על
 ירבעם

מכלל יופי
 יב (י) קטני , אצבעי הקטן : קטני , במכלל מן קטן תאמר בכינוי קטובי כמו מן גדול
 גדולי , ומלת קטובי כשאר הקטן בקו"ף כמו שהי' ביחוד הנפרד כמו מן בנד בנודה :
 ענה , טועל ענר לזכר במשקל עשה וי"ל תאר לנקבה ויהי' תאר לאצבעו הקטנה : בשוטים ,
 ענינו כעטון שנט : בעקרבו , מין ממיני הקובים איקולנו"ה בלעז : (טו) סבה , ענין
 סנוב והקפת הדבר והוא גם : (כו) אם יעלה , כשיעלה : (לג) ויעל , ירבעם עלה על
 המזבח להקטיר :

ליס אם פונפצה נטען טאג דעם אכטען
 מאנאטס איין פעסס פייערן , וויא דאז
 לויכהיטטענפעסט אין יהודה , בעשטיג
 זעלכסט דען אלטאר , דיס טהאט ער
 אין בית אל , ווינען אויף געשטעללטען
 קעלבערן צו אפפערן , אונד שטעללטע
 צו בית אל פריסטער דער העהען אן ,
 דיא ער צו פריסטערן געמאכט האטטע .
 (לג) אם פונפצה נטען טאג דעם אכטען
 מאנאטס , דען ער אייגענמעכטיג דאצו
 ערקאהר , בראכטע ער אלוץ אויף דעם
 אלטאר צו בית א אפפער דאר , פייערטע
 דאז פעסט פיר דיא קינדער ישרא , אונד
 בעשטיג דען אלטאר , אום דאראויף
 צו רייכערן .

יג (א) אבער זיה ! דא קאם איין
 מאן גאטטעס אויס יהודה נאך בית
 אל , אויף בעפעהל דעם עוויגען , אלס
 עכען ירבעם אויף דעם אלטאר שטאנד
 צו

בית אירבעם עמד על המזבח
 להקטיר באור

אל , מוסב על ויעל על המזבח . והטעם
 שעלה על המזבח בבית אל , להקטיר לעגלי
 הזב , אשר עשה לאלהי נכר . והע אחר הזה
 הוא כעין מאמר מוסגר , ולכן הוא מוסק
 בטעמים יותר ממאמר שלפניו , כמשפט
 (לג) ויעל [קרננות] וכו' . בדא , לשן
 כוז , ובדברי רז"ל משה בדאי הוא וכדומה .

מכלל יופי
 יב (י) קטני , אצבעי הקטן : קטני , במכלל מן קטן תאמר בכינוי קטובי כמו מן גדול
 גדולי , ומלת קטובי כשאר הקטן בקו"ף כמו שהי' ביחוד הנפרד כמו מן בנד בנודה :
 ענה , טועל ענר לזכר במשקל עשה וי"ל תאר לנקבה ויהי' תאר לאצבעו הקטנה : בשוטים ,
 ענינו כעטון שנט : בעקרבו , מין ממיני הקובים איקולנו"ה בלעז : (טו) סבה , ענין
 סנוב והקפת הדבר והוא גם : (כו) אם יעלה , כשיעלה : (לג) ויעל , ירבעם עלה על
 המזבח להקטיר :

6

צו רייכערן , (ב) אונד ריף , אויף
 בעפעהל גאטטעס , פאלגענדע ווארדע
 גענעדען אלטאר : אלטאר ! אלטאר !
 זא שפריכט דער עוויגע : דעם הויזע
 דור'ס ווירד איין זאהן געבארען ווערדען ,
 יאשיהו ווירד ער הייסען , דער ווירד אויף
 דיר אללע פריסטער דער העהען , דיא
 אויף דיר רייכערן , שלאכטען , אונד
 מענשענגעביינע אויף דיר פערברענגען
 לאכטען . (ג) צוגלייך גאב ער איינען
 בעווייז פאן זיינער געטטליכען זענדונג ,
 אונד שפראך : דיס וויא דער בעווייז ,
 דאס דער עוויגע דורך מיך שפריכט .
 דזער אלטאר ווירד אויס איינגאנדער
 פאללען , אונד דיא דאראויף ליגענדע
 אשע פערשיטטעט ווערדען .
 (ד) אלס נון דער קעניג דיא ווארטע
 דעם געטטליכען מאננעס הערטע , דיא
 ער געגען דען אלטאר צו ביח א שפראך ,
 שטרעקטע ער זיינע האנד איבער דען
 אלטאר אויס , אונד ריף : גריפעט
 איהן ! אבער דיא אויס געשטרעקטע
 האנד ווארד שטייף , אונד ער קאנטע
 זיא ניכט ווידער אן זיך ברינגען .
 (ה) אויך צערפלאצטע דער אלטאר ,
 אונד דיא אשע דאראויף וואורדע פער-
 שיטטעט , וויא דער מאן גאטטעס דוועס
 וואונדערצויבען , אים נאמען דעם
 עוויגען

באור

ירבעם בן נבט : [ד"ק] . (ב) גולד ,
 הרטון בן יהוה גולד , חך הנביאים רואים
 הדברי העתידיים , כאלו הם הווים [לג"ג] .
 המקטירים , דאסיקו טוסמין . [הארמי] .
 (ט) לא

המוצח נקראע היום מחליו ונספך הדטן לארץ : (ד) ותיבש ידו נקם הקב"ה על
 כבודו של לדיק יותר מכבודו עומד ומוקטי לעבודה זרה לא יבשה ידו וכשזיל לנת
 חלוקה

להקטיר : (ב) ויקרא יגל
 המזבח בדבר יהוה ויאמר
 מזבח מזבח כה אמר יהוה הנה
 בן גולד לבית הוד יאשיהו שמו
 ויבח עליך את פתחי הבמות
 המקטירים עליך ועצמות אדם
 ישרפו עליך : (ג) ונתן ביום
 ההוא מופת לאמר זה המופת
 אשר דבר יהוה הנה המזבח
 נקרע וישפך הדשן אשר עליו :
 (ד) ויהי כשמע המלך את
 דבר איש האלהים אשר קרא
 על המזבח בבית אל וישלח
 ירבעם את ידו מעל המזבח
 לאמר הפשהו ותיבש ידו אשר
 שלח עליו ולא יכל להשיבה
 אליו : (ה) והמזבח נקרע
 וישפך הדשן מן המזבח
 כמופת אשר נתן איש האלהים
 בדבר

רשי

זה היה עדו : (ב) מוצח מוצח .
 שצבית אל ושצדן : ועצמות חדם . של
 ירבעם זה אלה שחלק לו כבוד :
 (ג) ונתן ציוס ההוא : הנביא מופת
 לדבריו ציוס שנתנבא זה לבס האות
 המוצח נקראע היום מחליו ונספך הדטן לארץ : (ד) ותיבש ידו נקם הקב"ה על
 כבודו של לדיק יותר מכבודו עומד ומוקטי לעבודה זרה לא יבשה ידו וכשזיל לנת
 חלוקה

בְּדַבַּר יְהוָה : (ו) וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ
 וַיֹּאמֶר אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים חַל-
 נָא אֶת-פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 וְהִתְפַּלֵּל בְּיָדַי וְתֵשֶׁב יָדַי אֵלַי
 וַיַּחַל אִישׁ-הָאֱלֹהִים אֶת-פְּנֵי
 יְהוָה וְתֵשֶׁב יַד-הַמֶּלֶךְ אֵלָיו וְתָהִי
 כְּבָרָאשְׁנָה : (ז) וַיְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ
 אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים בְּאֵה-אֶתִּי
 הַבְּיָתָה וּסְעֵדָה וְאֶהְנֶה לָּךְ מִתָּה :
 (ח) וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-
 הַמֶּלֶךְ אִם-תִּתֶּן לִי אֶת-חֲצִי
 בֵּיתְךָ לֹא אָבֹא עִמָּךְ וְלֹא-אֲכַל
 לֶחֶם וְלֹא אֲשֶׁה-מִים בַּמָּקוֹם
 הַזֶּה : (ט) כִּי-בֵן צִוָּה אֶתִּי
 בְּדַבַּר יְהוָה לֵאמֹר לֹא-תֹאכַל
 לֶחֶם וְלֹא תִשְׁתֶּה-מַּיִם וְלֹא
 תֵּשֹׁב בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ :
 (י) וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אַחֵר וְלֹא-שָׁב
 בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר בָּא בָהּ אֶל-בֵּית-אֱלֹהֵי :
 (יא) וַנְּבִיא אֶחָד זָקֵן יָשָׁב בְּבֵית-

עוויגען , פֿערקִנדעטע .
 (ו) נון שפראך דער קעניג! צו דעם
 געטטליכען מאַנע : פֿלעהע דאך צום
 עוויגען , דיינעם גאָטטע , אונד בעטע
 פֿיר מיך , דאָס איך מיינע האַנד ווידער
 ברויכען קעננע ; דער מאַן גאָטטעס
 פֿלעהטע צום עוויגען , אונד דיא האַנד
 דעם קעניגס קאָנטע זיך ווידער בעוועגען ,
 אונד וואָרד וויא פֿאַרהין . (ז) היראויף
 שפראך דער קעניג צו איהם : קאָס
 מיט מיר נאָך הויזע , אונד שפיווע
 דאָ , איך וויל דיר איין געשענק מאַכען .
 (ח) יענער אַכער אַנטוואָרטעטע :
 געבעסט דוא מיר אויך דיא רזעלפֿטע
 דיינעם הויזעס , איך גינגע ניכט מיט
 דיר , אונד עסע אינד טרענקע
 ניכטס אין דיוער שטאָרט . (ט) דען
 זאָ איזט מיר אים נאָמען דעם עוויגען ,
 בעפֿאַהלען וואָרדען : דוא זאָללסט (אין
 דיועם אָרטע) ניכטס עססען אונד
 טרינקען , אונד ניכט אויף דעם וועגע ,
 דען דוא הינגעגאָנגען ביסט , ווידער צו
 ריק קעהרען . (י) ער נאָהם אויך ווירק־
 לִיך איינען אַנדערען וועג , אונד קעהרטע
 ניכט אויף דעם צוריק , דען ער נאָך
 ביח אל גינג . (יא) נון וואָהנטע דאָ
 מאַלס צו ביח אל איין אַלטער פֿראָפֿעט ,
 צו דיועם קאָס ויין זאָהן , אונד ער
 צעהלטע איהם אַללעם , וואָס דער
 געטטליכע

אל ויבוא בנו ויספר לו את כל

המעשה

באור

(ט) לא תאכל לחם וכו' , לא תיכול לחמא
 ולא תשתי [תמן] מֵיֵא . [הג"ל] . וכן
 מתורגם . (יא) ויספרום לאביהם , בעוד
 שהיה מסכר בט האחד אשר עשה איש האֱלֹהִים ,
 באו שאר בניו גם כן ויספרו הדברים לאביהם

אלהיך . ולא אלהי עדיין עומד במדרו :
 ותהי כזראשונה . עומד ומקטיר
 לעבודת זרה : (ז) וסעדה . אכול :
 (יא) ונביא אחד . נביא השקר : יושב
 בבית אל . ואינו משם אלא משמרונבא

עננותיו

וכן הוא אומר צפרשת יאשיהו וימלטו

געטטליכע מאן אן ריוועס טאגע צו בית
 אל געטהאן , אונד וואס ער צום קעניג
 געשראָבען האַטטע . אויך ווינע איב
 רימען קינדער ערצעהלטען איהם דאָ
 פֿאַן . (יב) דער פֿאַטער ערקונדיגטע
 זיך הידראויף ביא ווינען קינדערן נאָך
 דעם וועג , דען יענער גינג , (דען ווינע
 קינדער האַטטען דען וועג געזעהען ,
 וועלכען דער מאן גאַטטעס אויס יהודה
 גאהם) , (יג) אונד זאָגטע צו איהנען :
 זאָטטעלט מיר דען עוועל . נאָכדעם זיא
 איהן געוואַטטעלט האַטטען , זעצטע
 ער זיך דאָרויף , (יד) פֿאַלגטע דעם
 געטטליכען מאן נאָך , פֿאַנג איהן
 אונטער איינער טערעבינטע זיצער ,
 אונד פֿראַגטע איהן : ביסט דוארער מאן
 גאַטטעס , דער אויס יהודה קאָם ?
 יענער אַנטוואַרטטע : יא איד בין עם .
 (טו) ער זאָגטע : קאָם מיט מיר נאָך
 הויזע , אונד שפּיזע ביא מיר .
 (טז) יענער אָבער ערווידערטע : איד
 קאן ניכט מיט דיר אומקעהרען אונד צו
 דיר קאָממען , אונד ווערדע אין ריוועס
 אַרטע ניכטס ביא דיר עסטען אונד
 טרינקען . (יז) דען עם וואַרד מיר ,
 אים נאָמען דעם עווינען , אַנבעפֿאַהלען :
 איסס אונד טרינק ניכט דאָזעלכסט ,
 אונד קעהרע ניכט אויף דעמוזעלכען
 וועג צוריק ! דען רוא הין גינגסט ,
 (יח) הידראויף שפּראַך ריווער : איד
 ביק

המעשה אשר עשה איש
 האלהים היום בבית אל את
 הדברים אשר דבר אל המלך
 ויספרום לאביהם : (יב) וידבר
 אלהם אביהם איהוה הדרך
 הלק ויראו בניו את הדרך
 אשר הלך איש האלהים אשר
 בא מיהודה : (יג) ויאמר אל
 בניו חבשו לי החמור ויחבשו
 לו החמור וירכב עליו : (יד) וילך
 אחרי איש האלהים וימצאוהו
 ישב תחת האלה ויאמר אליו
 האתה איש האלהים אשר
 באת מיהודה ויאמר אני :
 (טו) ויאמר אליו לך אתי הביתה
 ואכל לחם : (טז) ויאמר לא
 אוכל לשוב אתך ולבוא אתך
 ולא אכל לחם ולא אשתה
 אתך מים במקום הזה : (יז) כי
 דבר אלי בדבר יהוה לא האכל
 לחם ולא אשתה שם מים לא
 תשוב ללכת בדרך אשר הלכת בה : (יח) ויאמר לו גם אני

באור

רשי

כמו שספר הראשון . [מדברי ד"ק] . (יב)
 ויראו בניו וכו' , פירושו וכנר לאו בניו הדרך
 אשר הלך ואמרו לאביהם . [מהנ"ל] . (יד)
 האלה , הען הזה גדל בחק הודו ונאלק בני קדם וסניבותיהם , וממנו נוסף הסרף הנודע
 כסס

אני נביא כמוך ומלאך דבר
אלי בדבר יהוה לאמר השבהו
אתה לביתך ויאכל לחם וישת
מים כחש לו : (יט) וישב אהו
ויאכל לחם בביתו וישת מים

(כ) ויהיה הם יושבים אל השלחן

ויהי דבר יהוה אל הנביא אשר
השיבו : (כא) ויקרא אל איש

האלהים אשר בא מיהודה
לאמר כה אמר יהוה יען כי

מדת פי יהוה ולא שמרת את
המצוה אשר צוה יהוה אליה :

(כב) ותשב ותאכל לחם ותשת
מים במקום אשר דבר אליה אל

האכל לחם ואלתשת מים לא
תבוא נבלתך אל קבר אבתך :

(כג) ויהי אחרי אכלו לחם
ואחרי שתותו ויחבשלו

החמור לנביא אשר השיבו :

(כד) וילך וימצאהו אריה בדרך
וימתהו ויהי נבלתו משלכת

ושמרון : (כ) א הנביא נביא השקר :

אשר השיבו לחוש האלים ויכאן חמורו
גדולה לגימח שמשרה שכינה על נביאי

הבעל : (בא) ויקרא הנביא הזקן
אל חוש האלהים : (כג) לנביא אשר
השיבו שם זה לרכוב עליו

בין וא גוט איין פראפעט , אלס דוא ,
אונד מיר זאגטע איין ענגעל אים נאמען
דעם עוונגען : ברינגע איהן מיט דיר
צוריק און דיין הווי , דאס ער היר עט
וואו עססע אונד טרינקע . (ער לאג
איהם דיועם פאר) : (יט) יענער גינג
גון מיט איהם צוריק , אונד אס , אונד
טראנק אין זיינעם הווע . (כ) אכער
וועהרענד ויא צו טישע זאסען , ערגינג
דאן ווארט נאטטעס אן דען פראפעטען .

דער איהו צוריק בראכטע , (כא) אונד
ער רוף העם געטטליכען מאן און
יהודה פאלגענרעם צו : זא שפריכט
דער עוונגע ! ווייל דוא דעם געטטליכען

כעפעהל אונגעהארזאם ווארט , אונד
דאן געבאט נכט בעאכאכטעס , דאן
דער עוונגע , דיין גאטט , דיר גאכ ,

(כב) זאנדערן ווידער צוריק גינגסט ,
אונד דא אסעסט אונד טראנקסט , ווא
איך עס דיר פערבאטען האבע : דרום
זאלל דיין לייכנאם נכט אין דאן גראב .

דיינער עלטערן קאממען ! טו
(כג) נאכדעם ער גון געגעסען אונד
געטרונקען האטטע , לויס ער זיך דען
ענעל דעם פראפעטען , דער איהן צוריק
פותררטע , זאטטעלן , (כד) אונד

רייטע אב . אכער אונטער וועגס
טראף איהן איין לעווע , אונד טעדעטע
איהן דער לייכנאם לאג גון אויף דער
שטראסע

בדרך

באור

בסס [טערפענטין] . (כג) ויחבוש לו
החמור וכו' , הנביא הזקן מנש לו החמור
לנביא ה' אשר השיבו מן הדרך , ואמר
הידועה אשר הכינוי כמו ותכאבו את הילד
[שמות ג' יו"ד] והדומים לו . [ד"ק] .

(כט) אל
האלהים

חיש

האלהים

שטראסע , דער עזעל בליב דאכייא
שטעהען , וויא אויך דער לעווע .
(כה) אייניגע פֿאַר איבערגעהענדע ,
דיא דען טאָרטען קען פֿער אויף דער
ערדע ליגען , אונד דען לעווען דאכייא
שטערהען זאָהען , גינגען נאָך דער
שטאָרט , וואָ דער אַלטע פּראָפֿעט
וואָהנטע אונד ערצעהלטען עס .

(כו) אַלס דיזעס דער פּראָפֿעט הערטע ,
זאָנטע ער : דאָן איזט דער געטטליכע
מאָן , דער דעם בעפֿעהל גאָטטעס אונד
געהאָרזאָם וואָר ! דער עוויגע ליט איהן
פֿאַן איינעם לעווען צעררייסען אונד
טערטען , וויא ער'ס איהם פֿאַרהען
פֿערקינדעטע . (כז) ער בעפֿאַהל
היראויף זיינען קינדערן , איינען עזעל
צו זאָטטעלן , דיזע טהאָטען עס .

(כח) ער רייזטע נון הין , אונד פֿאַנד
נאָך דען לייכנאַם אויף דער שטראָסע
ליגען , אונד דען עזעל מיט דעם לעווען
דאכייא שטעהען ; דער לעווע האָטטע
ווערער דען לייכנאַם געפֿרעסען , נאָך
דען עזעל צעררייסען . (כט) דען
פּראָפֿעט נאָהם נון דען טאָרטען קערפֿער
דעם געטטליכען מאָנעס , לענטע
איהן אויף דען עזעל , בראַכטע איהן
אין דעם אַלטען פּראָפֿעטען שטאָרט ,
אום איהן דאָזעלכסט מיט טרויער צו
בעגראַבען , (ל) אונד ריענטע איהן
אין זיין איינגעם גראַב ; דאכייא זאָנג
מאָן (דאָס טרויערליד) דווי אחי !
(וועה)

אָ פּרובירן (כ) . (ל) וינח ארת נבלתו בקברו
ויעבדו (כז) . (ל) חזקו
באור
(כט) אַ החמור , כּוועל החמור , ודכּים
כּן . (ל) חווי אחי , החמור להספּד
בימים ההם , הוּה מתחיל במלות האלה ,
ולכּן

בדרך ויהחמור עמר אצל
והאריה עמר אצל הנבלה ;
(כד) והנה אנשים עברים ויראו
את הנבלה משלכת בדרך
ואת האריה עמר אצל הנבלה
ויבאו וידברו ביניהם אשר הנביא

הזקן ישב בה : (כו) וישמע
הנביא אשר השיבו מן הדרך
ויאמר איש האלהים הוא אשר
מרה את פי יהוה ויתנהו יהוה
לאריה וישברהו וימתהו כדבר
יהוה אשר דבר לו : (כז) וידבר

אל בניו לאמר חבשו לי את
החמור ויחבשו : (כח) וילך
וימצא את נבלתו משלכת
בדרך וחמור והאריה עמדים
אצל הנבלה לא אכל האריה
את הנבלה ולא שבר את

החמור : (כט) וישא הנביא את
נבלת איש האלהים וינחהו אל
החמור וישיבהו ויבא אל עיר
הנביא הזקן לספר ולקברו :

וינח ארת נבלתו בקברו
ויספרו רש"י
האחים : (ל) בקברו בצנית קבורה
סחים לו לנביות סקרו סזס בעיר :
(לג) כי

וַיִּסְפְּדוּ עָלָיו הוּי אָחִי: (לא) וַיְהִי
 אַחֲרֵי קָבְרוּ אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֶל-בָּנָיו
 לֵאמֹר בְּמוֹתַי וּקְבַרְתֶּם אֹתִי
 בְּקִבְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים קָבוּר
 בּוֹ אֶצֶל עֲצַמֹתָיו הַנִּיחֹו אֶת-
 וְעֲצַמֹתַי: (לב) כִּי הָיָה יְהוָה
 הַדָּבָר אֲשֶׁר קָרָא בְּדָבַר יְהוָה
 עַל-הַמְּזֹבַח אֲשֶׁר בְּבֵית-אֱלֹ
 וְעַל כָּל-בָּתֵּי הַבָּמֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי
 שְׁמֶרֹן: (לג) אַחֲרֵי הַדָּבָר הַזֶּה
 לֹא-שָׁב יִרְבָּעַם מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה
 וַיֵּשֶׁב וַיַּעַשׂ מִקְצוֹת הָעָם כַּהֲנֵי
 בָּמֹת הַחֲפִיץ יִמְלֵא אֶת-יָדוֹ וַיְהִי
 כַּהֲנֵי בָּמֹת: (לד) וַיְהִי בְּדָבָר
 הַזֶּה לְחַטֹּאת בֵּית יִרְבָּעַם
 וְלִהְיֶה כַּהֲנֵי

(זועה מיינ ברודער) .
 (לא) נאכדעם ער איהו בעגראכען
 האטטע, זאגטע ער צו זיינען קינדערן .
 וואן איך שטערבע, זא לעגט מיך אין
 דאז גראב, ווארין דער מאן גאטטעס
 ליגט; מיינע געביינע זאללען געבען
 דען זייניגען ליגען . (לב) דען עס
 ווירד אללעס איינטרעפפען, וואס ער,
 אויף בעפעעהלגאטטעס, פערקינדעטע,
 איבער דען אלטאר צו בירואל אונד
 איבער אללע טעמפעל דער הערעהען
 אין דען שטעדטען שמרון'ס .
 (לג) נאך אללעס דיוועס לויס ירבעם
 דעננאך ניכט אב פאזויגען בעזען האנד-
 לונגען, זאנדערן פוהר פארט אויס דען
 נידריגסטען דעם פאלקס פריסטער דער
 הערעהן צו מאכען; יעדער, דער גור
 לוסט האטטע, קאנטע ויך איינוויעהען
 לאססען, אום פריסטער דער הערעהן
 צו ווערדען . (לד) דאדורך אבער
 בעשלייניגטע ירבעם זיינע שטראפען,
 אויס

רש"י

באור

(לב) כי הוה יהיה וגו' . חולי יוולטו
 ענמותיו חת ענמותי : (לג) אחר
 הדבר הזה . שראה חת המופת הזה
 ושמע את דברי הכזיב ואף על פי כן לא
 שב ורבותינו דרשו אחר שתפסו הקב"ה
 צנגדו ואמר לו חזור כך ואני ואתה וכן

ולכן הניס הכתוב פה . (לב) בערי שמרון,
 על דרך עד נחל אשכול [במדבר י"ג כ"ג],
 כי לא נקראה העיר שמרון עד ימי עמרי מלך
 ישראל . (לד) לחטאת בית ירבעם,
 לעונש בית ירבעם, וכן זאת תהיה חטאת
 מכרים [זכריהו י"ד י"ט] . [מדברי רד"ק] .
 יד (ב) ולא

ישינטייל צגן עדן : יד (ג) ונקודים
 מ כ ל ל י ו פ י

יג (א) מזבח מזבח, כן דרך הקריאה: וברז"ל שני' אל וסבדן (ז) וסעדה, ה"ו
 במאריך והסמך צאו' אויף ספרי' שהסמך נק"ם : (יב) ויראו, ת' ואחזיאו, כמו
 ויראו נפתח, וי' למשמעו וכנר ראו : (יז) כי דבר, פי' כי דבר בא אלי : (כח)
 וחמור והארי, י"א כי חסר ה"א הידיעה ומשפטו והחמור, ולא יתכן כי לא יתכן ה"א הידיעה
 עם וי' השמוע ובא וחמור בלא ידיעה כי כנר נוכר פעמים : (ל) בקברו, אשר כרה
 הנביא הזקן לעצמו : (לא) אצל ענמותיו, וזכר הענמות במקו' הגוף כי הם מוסדי הגוף :

אויסראטטונג אונד פֿערטילונג פֿאַם
 ערדבאָרען הינוועג ,
 יד (א) אום היוע צייט ערקראַנקטע
 אביה , דער זאָהן ירבעם'ס .
 (ב) דאָ זאָנטע ירבעם צו זיינער
 געמאַלין : ליבע ! פֿערשטעללע דיד ,
 דאָמיט נימאָנד מערקע , דאָס רואַ מינינע
 פֿרוואַ זייעסט , אונד רייזע נאָך שילה ;
 זיה ! דאָרט וואָהנט דער פֿראַפֿעט אחיהו ,
 דער מיר דיא רעגירונג איבער דיזעס
 פֿאָלק פֿאָרהער פֿערקינדעטע .
 (ג) ניס צעהן בראָדע מיט , אייניגע
 קוכען אונד איינען קרוג מיט האָניג ,
 ברינגע איהם דיזעס , אונד ער ווירד
 דיר זאָגען ; וויא עס מיט דעם קנאָכען
 געהט . (ד) ירבעם'ס פֿרוואַ טהאַט
 עס , מאַכטע זיך אויף , רייזטע נאָך
 שילה אונד גינג אין אחיה'ס רהוי .
 (אחיהו קאָנטע צוואַר ניכט מעהר
 זעהען , דען זיינע אויגען וואָדען שטאַרר
 פֿאָר האָהעם אַלטער ; (ה) אַבער
 דער עוויגע האַטטע איהם שאַן געזאָגט :
 זיהע ; ירבעם'ס פֿרוואַ ווירד קאָממען ,
 דיד וועגען איהרעם קראַנקען זאָהנס צו
 בעפֿראַגען , זאָ אונד זאָ אַנטוואַרטע
 איהר . אַלס זיא נון ריינין גינג ,
 גאַב זיא זיך פֿיר איינע אַנדערע אויס ,
 (ו) אַלליין אחיהו ריף איהר צו , זאָ
 באלד

וְלִהְיֶה כְּחֵד וּלְהִשְׁמִיחַ מֵעַל פְּנֵי
 הָאָדָמָה :
 יד (א) בַּעַת הַהִיא חָלָה אַבְיָה
 בְּדִירְבְּעָם : (ב) וַיֹּאמֶר
 יִרְבֵּעַם לְאִשְׁתּוֹ קוּמִי נָא
 וְהִשְׁתַּנִּיתִי וְלֹא יָדְעוּ בִּי אֶתִי
 אִשָּׁה יִרְבֵּעַם וְהִרְכַּת שְׁלֵה הִנֵּה
 שָׁם אַחִיהַּ הַנְּבִיא הוּא אֲדַבֵּר עֲלֵי
 לְמַלְךְ עַל־הָעַם הַזֶּה : (ג) וּלְקַחְתָּ
 בִּידְךָ עֶשְׂרֵה לֶחֶם וּנְקֻדִים
 וּבְקַבֵּק דְּבִשׁ וּבָאת אֵלָיו הוּא
 יִגִּיד לְךָ מִה־יְהִיָּה לְפַעַר :
 (ד) וַתַּעַשׂ בֵּן אִשָּׁת יִרְבֵּעַם
 וַתְּקַם וַתֵּלֶךְ שְׁלֵה וַתֵּבֵא בֵּית
 אַחִיהַּ וְאַחִיהוּ לֹא יָכַל לְרֹאוֹת
 בִּי קָמוּ עֵינָיו מִשִּׁיבּוֹ : (ה) וַיְהִיָּה
 אָמַר אֶל־אַחִיהוּ הִנֵּה אִשָּׁת
 יִרְבֵּעַם בָּאָה לְדַרְשׁ דְּבַר מַעֲמָד
 אֶל־בְּנֵהּ כִּי חָלָה הוּא כְּזֹה וְכֹה
 תְּדַבֵּר אֵלָיָה וַיְהִי כַּכָּאָה וְהִיא

מִתְנַפְּרָה : (ו) וַיְהִי כַשְּׁמַע אַחִיהוּ

רש"י

באור

יד (ג) ונקודים • מין קליות
 מייבשין צתנור ועושין אותן קמח
 לעסות וזונו מאכל שקורין לו שתיתא
 בלשון גמ' : (ה) וסיח מתכרה •
 כאלו
 תות קשה , וכמוהו

יד (ב) ולא ידעו , אנשי יהודה , כי את
 אשת מלך ישראל , כי שילה בארץ
 יהודה היתה . (ג) ונקודים , וכסנין .
 [הערתגס הכשדי] . וכן מתורגם , אשכנזית .
 ובאח , בואי אליו ומכתתך בידך , להביא
 תשובה לאיש האלהים , כאשר היה המנהג
 בימיס ההס • (ו) קשה ,